

# GÖRDÜĞÜ RÜYA SONUCU ÂŞIK OLMAYA GÜNÜMÜZDEN BİR ÖRNEK: SORGUNLU MİSKİN YUSUF

**A contemporary sample for becoming a bard as a result  
of having a dream: Sorgunlu Miskin Yusuf**

**Yrd. Doç. Dr.Ali YAKICI\***

## ÖZET

Ozanların mirasının günümüzdeki devam ettiricileri olan âşıklar Türk edebiyatının önemli temsilcileridir. Âşıklığa başlamada etkili olan öğelerin başında rüya motifi gelmektedir. Rüya ile âşık olmanın hâlâ devam ettiği görülmektedir. Günümüzde rüya ile âşık olan gelenek temsilcilerinden biri de Sorgunlu Mistik Yusuf'tur.

### Anahtar Kelimeler

Âşık, ozanlık geleneği, rüya, Miskin Yusuf.

### ABSTRACT

Âşiks are keeping up inheritance of ozan the important representatives of Turkish Literature. Dream motif is the most important thing for beginning of Âşıklık. The one of the tradition representatives who are being âşık in his dreams is Sorgunlu Mistik Yusuf.

### Key Words

Âşık, tradition of ozan, dream.

Ozanlık geleneğinin devamı olan ve Türkiye sahasında da 16. yüzyıldan itibaren Türk edebiyatının önemli bir şubesi olarak yerini alan âşık edebiyatı, yüzyıllar içinde önemli temsilciler yetiştirmiş, musiki şiir geleneği içinde birçok tür, şekil ve makamda verilen yüzlerce eseri bünyesinde toplamıştır.

Türk kültürünün dinamik unsurlarından biri olan, oluşturduğu kendine özgü gelenekle insan topluluklarına nüfuz eden ve kitlelere mal olan âşık edebiyatının, yeni temsilciler kazanarak yaşantısını sürdürmesinde etkisi görülen gelenek öğelerinin başında “rüya” motifi gelmektedir.

*“Âşık edebiyatı geleneği içinde sade kişilikten sanatçı kişiliğe geçişte önemli*

*role ve fonksiyona sahip rüya motifi, Orta Asya Türk kültüründe yer alan Şamanlığa giriş merasimlerinin İslâmiyet ve Osmanlı kültürü altında sembolleşerek “Kültür Örneği Rüya Motifi”ne dönüşmesiyle ortaya çıkmıştır.”(Günay 1992: 97)*

Günay, rüya tiplerini “Asıl tip rüyalar” ve “Müstakil rüya tipleri” olarak sınıflandırmaktadır. Asıl tip rüya motifinin planını ise; “Hazırlık devresi, Rüya, Uyanış ve İlk deyiş” biçiminde vermektedir.

Günay, rüyanın görülüşündeki farklılıkları da beş başlık altında toplamıştır:

1.Kutsal kişilerle kutsal sayılan bir yerde karşılaşma.

\* Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

2.Pir elinden bade içme.

3.Sevgininin kendisiyle veya resmii-  
le karşılaşma.

4.Pirler kahramana bilmesi gere-  
ken bilgileri öğretirler.

5.Kahramana bir mahlas verilerek  
deyiş söylenmesi istenir.

Yazımızın konusunu oluşturan gü-  
nümüz âşıklarından Sorgunlu Miskin  
Yusuf, yukarıdaki sınıflandırmada rüya-  
nın görülüşünde ilk sırada yer alan  
“Kutsal kişilerle kutsal sayılan bir yerde  
karşılaşma” esasına uygun bir rüya gör-  
mesi sonucunda ilk deyişlerini söylemiş  
ve âşıklığa adımını atmıştır.

Sorgunlu âşık Miskin Yusuf, öğret-  
men Asım Kara’ya 2001 yılında rüyasını  
şu şekilde anlatmıştır: “1992 yılıydı. Bir  
gece rüyamda Peygamber Efendimizi  
gördüm.Efendimiz bana dikkörtgen biçi-  
minde dört tane taş verdi. “Al bunları  
duvar yap” dedi. Ben de “Efendim, bun-  
lardan duvar olmaz” dedim. Bunun üze-  
rine Efendimiz gülerek “Öyleyse onları at  
gitsin” dedi. Ben de “Efendim, sizin elini-  
zin değdiği şeyleri nasıl atarım” diyerek  
taşları cebime koydum. Rüyadan titre-  
meyle ve ter içinde uyandım. Kendimde  
bir farklılık hissettim. Heyecanım hâlâ  
gitmemişti. Hemen “Kader” başlıklı şi-  
irim dile geldi. Ardından da Efendimize  
hitaben “Dönüş” adlı şu şiirimi söyledim:

Âlemlere rahmet ola gönderdin  
Resulü Ekrem’i bilenlerdenim  
Gafil idim doğru yola gönderdin  
Ağlarken şâd olup gülenlerdenim

Nebinin nurundan arşı âlayı  
Yedi kat gökleri sonsuz semayı  
Bunca yıldızları güneşi ayı  
Yaradan’a hayran kalanlardanım

Okudum Kuran’i ederken hece  
Bir gece yarattın bin aydan yüce  
Huzuru mahşerde hâlimiz nice

*Nâr-ı cahîminden yılanlardanım*

*Zikreder adını seherde kuşlar  
Secde-i rahmana eğilen başlar  
Ellerim duada gözümde yaşlar  
Hakikat bahrine dalanlardanım*

*Bir Miskin Yusufum yanıyordum içim  
Affeyle günahım başımla suçum  
Hak vaki olunca yüklenir göçüm  
Üç günlük âlemde yalanlardanım*

Yusuf Yıldırım, 1945’te Yozgat’ın  
Sorgun ilçesinin Küçüktaşlık köyünde  
doğmuştur.

Dördü erkek, ikisi kız altı kardeşin  
üçüncüsü olan âşık, okula gitmemiş,  
okuma yazmayı kendi gayretiyle öğrene-  
rek dışardan girdiği sınavlarla bir ilko-  
kul diploması almayı başarmıştır.

Geçimini terzilik yaparak sağlayan  
âşığın günümüzde de aktif olan küçük,  
mütevazı, genellikle âşık sohbetlerinin  
yapıldığı terzihanesi Yozgat’ın merkezinde-  
dedir..

Evli olan Miskin Yusufun bu evlili-  
ğinden dördü kız, ikisi erkek toplam altı  
çocuğu bulunmaktadır.

Oğuz, Yozgat âşıklık geleneğiyle ilgili  
çalışmasında (Oğuz 1994) 20. yüzyılı de-  
ğerlendirirken Yusuf Yıldırım dışında, adı  
Yusuf olan iki ayrı âşığa yer vermiştir.

Âşık Miskin Yusuf, geleneğe bağlı  
seyahatlere çıkmamıştır. Askerlik göre-  
vini yapmak üzere Denizli, İstanbul ve  
İskenderun’a gitmiştir. Ayrıca, 1970-  
1978 yılları arasında işçi olarak gittiği  
Almanya’da bulunmuştur.

Bugüne kadar yapılan çalışmalarda  
adından söz edilmeyen Miskin Yusuf,  
günümüzde Yozgat âşıklık geleneğini  
temsil eden âşıklar arasında yer almak-  
ta, televizyon programlarına katılmak-  
ta, yerel gazetelerde şiirleri yayımlan-  
maktadır. Yüz kadar şiiri bulunan Yusuf  
Yıldırım, duruma göre şiirlerinde mah-

lasını“Miskin” ya da “Miskin Yusuf” olarak tapşırmaktadır.

Âşık, şiirlerinin tamamında 8 ya da 11’li hece kullanmıştır. Şiir türleri arasında ise koşma ilk sırayı almaktadır. Sanatının oluşumunda Karacaoğlan, Erzurumlu Emrah, Pir Sultan Abdal, Âşık Veysel gibi ustalardan etkilendiğini belirten Miskin Yusufun şiirlerinde daha çok aşk konusunu işlediği görülmektedir.

#### ŞİİRLERİNDEN ÖRNEKLER

##### BOZOK YAYLASI

Bozok yaylasının yücelerinde  
Rüzgarlar sevdalı yeller sevdalı  
Açılır gizemli gecelerinde  
Laleler sevdalı güller sevdalı

Bekleyim yolları bir haber ver de  
Dağların göklere değdiği yerde  
Öter şeyda bülbül vakti seherde  
Yapraklar sevdalı dallar sevdalı

Yalçın kayalara şahinler konar  
El vursam yaralar yeniden kanar  
Karalar bağlasam el beni kınar  
Yeşiller sevdalı allar sevdalı

Boz dumanlı dağlarını görmeli  
Yükseğinde lale sümbül dermeli  
Al giyinir güzelleri sürmeli  
Zülüfler sevdalı teller sevdalı

Dikenlidir miskin bizim yöreler  
Yel vurdukça gonca gülü bereler  
Akar boz bulanık coşkun dereler  
Yağmurlar sevdalı seller sevdalı

##### YOZGAT

Bırakın ne olur kendi hâlime  
Yozgat’ı bir daha gezeyim baştan  
Bir kağıt bir kalem verin elime  
Karlı dağlarını çizeyim baştan

Dem vurayım kadir kıymet bilenden  
Sürmeli’den Eğrice’den Şölen’den  
Sabahın güneşi Muslubelen’den  
Doğarken tasvire bezeyim baştan

Göze çarpar Camızlığın yokuşu  
Çırcır pınarının yorgun akışı  
Çamlığın başından bir kuş bakışı  
Yukardan aşağı süzeyim baştan

Kerç verir Sinan’a Cami-i Kebir  
Bir hayâl ürünü edilir tabir  
Avlusunda meskun yüzlerce kabir  
Silinmiş taşları yazayım baştan

Menekşe Deresi Kevenli Burun  
Geyik Tepesine bir çadır kurun  
Kırazlı Yayla’yı Miskin’e sorun  
Şirin göllerinde yüzeyim bir gün

##### GÖNÜL HANCISI

Yine yüreğimde sevda sancısı  
Vurdu yerden yere taşlara beni  
Kader yolcusuydum gönül hancısı  
Bıraktı yağmura yaşlara beni

Müzmin imiş bu dert beni uyladı  
Hayallerim ak gerdana yayladı  
Dedim kul olayım kurban eyledi  
Ela göz üstüne kaşlara beni

Tutmadı elimden zalimin kızı  
Birlikte geçirdik baharı yazı  
Bıraktı vefasız görünce güzü  
Bitip tükenmeyen kışlara beni

Kalem bilmez kırılması elleri  
Yazar diye hep beklerim yolları  
Hesap edip sayamadım yılları  
Saldı hayallere düşlere beni

Bir zerre lutfeyle miskin kuluna  
Sevdayı aşkından gönül dalına  
Baş koymuştum bir soysuzun yoluna  
Yem etti kurtlara kuşlara beni

##### SEVDA ZİNCİRİ

Gönül fehmeylemez düştüğü hâli  
Karac’oğlan gibi yelmeğe durmuş  
Bir Şirin yâr için Ferhat misali  
Aşkın dağlarını delmeye durmuş

Hâl almaz dertlerim bekler sırada  
Başı boz dumanlı dağlar arada  
Sanki Şahsenem’le ermiş murada  
Âşık Garip gibi gülmeye durmuş

Arzu'dur Kamber'in hayali düşü  
Ne idi Mecnun'un çöllerde işi  
Kerem'i yakarken aşkın ateşi  
Aşlı göz yaşların silmeye durmuş

Dadaş diyarında Emrah'ın sesi  
Mest eder insanı keskin nefesi  
Dar geliyor can bülbüle kafesi  
Uçup daldan dala selmeye durmuş

Felek hasret kıldı Miskin'e yârı  
Küllenmez sinede firkatın nârı  
Gahi Veysel olur gahi Dindarı  
Aşkın ummanına dalmaya durmuş

#### SİTEM

Gönül hayalinle avunmaz oldu  
Her gecem gündüzüm zâr bundan böyle  
Çağlayıp gözyaşım bendini aldı  
İstemem silmesin yâr bundan böyle

Yine sarpa sardı sevda yolları  
Sana düğün bayram giyin alları  
O benim sevdiğim beyaz kolları  
Ellerin boynuna sa bundan böyle

Felek hançerini bağrına vursun  
Geçtiğin yollara pusular kursun  
Uzaktan uzağa ağarıp dursun  
Başın pâre pâre kar bundan böyle

Siyah zülfün benzer kara yılana  
Uzanıp da ak gerdana dolana  
Hoyrat girmiş yâr bağını talana  
Karışsın güllere hâr bundan böyle

Değişsin dünyanın düzeni seyri  
Düşürsün seni de yârinden ayrı  
Bekleme yolları yetmez mi gayrı  
Öldü bil Miskin'i var bundan böyle

#### NEDAMET

Niye çıktın yollarıma yokuşta  
Ne beni sorsaydın ne sorulsaydın  
Kör olsaydı gözler o ilk bakışta  
Ne beni görseydin ne görülseydin

Hoyrat kırmış sarıldığın dalları  
Şeyda bülbül çoktan tutmuş yolları  
Dolayıp boynuma beyaz kolları  
Ne beni sarsaydın ne sarılsaydın

Gönül destur ister gurbet ellere  
Tutuluyor bir hâl olmuş dillere  
Sevda bahçesinden susuz çöllere  
Ne beni sürseydin ne sürülseydin

Sevdan kara bulut başımdan gitmez  
Esip acı poyraz kenara itmez  
Zâlim felek ile uğraşım bitmez  
Ne beni yorsaydın ne yorulsaydın

Aşkın hançerini vurdun yerine  
Onulmaz yarayı açtın derine  
Şu dünyada Miskin denen birine  
Ne gönül verseydin ne verilseydin

#### TALAN

Dar ağacı kurup ipe çekerler  
Yetişin yurdumda talan var desem  
Yavuz hırsız gibi baskın çıkarlar  
Milletin malını çalan var desem

Attığı adımdan sorumlu herkes  
Vazife namustur vatan mukaddes  
Isırır insanı etmeyin heves  
Sinede beslenen yılan var desem

Alnımın terini helal lokmayı  
Huy etmiş vermeden başa kakmayı  
Öğrendi gariban kemer sıkmayı  
Şu günde acıdan ölen var desem

Her şeyden ucuzdur yurdumda emek  
Kuru soğan ile olmuyor yemek  
Et yerine geçer imiş mercimek  
İnanmam bu sözde yalan var desem

Miskin Yusuf der ki sineyi oymak  
Çıkarıp yüreği meydana koymak  
Suç olmaktan çıktı vatani soymak  
Affedip hırsız salan var desem

#### KAYNAKLAR

Günay, Umay; *Türkiye'de Âşık Tarzı Şiir Gele-  
neği ve Rüya Motifi*, Ankara 1992.

Köprülü, M.Fuat; *Edebiyat Araştırmaları*, An-  
kara 1986

Oğuz, M.Öcal; *Yozgat'ta Halk Şairliğinin Dü-  
nü ve Bugünü*, Ankara 1994.

\_\_\_\_\_; *Halk Şiirinde Tür, Şekil ve Ma-  
kam*, Ankara 2001.